

“ושמתי פדות בין עמי ובין עמך” הגאולה השלימה בזכות תיקון ו' החיבור: להתחבר עם ישראל ולהתבדל מן הגוים

ו' משמו של עש"ו וישאר רק "עש", ועל ידי זה יתבטל בסוד הכתוב (ישעיה נ-ט): "הן כולם כבגד יבלו עש יאכלם", והאות ו' שהוציא מעשו ימסרנה ליעקב שיהיה שמו "יעקוב" מלא ו'.

בדרך זו מבאר ספר הפליאה מאמר חכמינו ז"ל שהביא רש"י הנ"ל: "בחמשה מקומות נכתב מלא ו' אליהו חסר, בחמשה מקומות יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו". הכוונה בזה שיעקב נטל משכון מאליהו אות ו', שיקרב את הגאולה ויוציא את האות ו' משמו של עשו, ועל ידי זה יתבטל לגמרי בבחינת: "כבגד יבלו עש יאכלם".

בספר "זרע ברך השלישי" (פרשת וישלח) מפרש לפי זה כמין חומר מקרא שכתוב (בראשית כה-כו): "ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו". ללמדנו כי מרגע שיצא יעקב אבינו לאויר העולם אחז "בעקב עשו" - בסוף שמו של עשו, להוציא ממנו האות ו' ולהחזירה לצד הקדושה שיהיה שמו יעקוב"ב מלא עכדה"ק.

ולפי זה נשכיל להבין כי מה שלקח יעקב ערבון האות ו' משמו של אליהו, הוא כדי לרמז בכך שעל אליהו מבשר הגאולה מוטלת עבודת הקודש, להוציא את האות ו' משמו של עשו ולהחזירה לשמו של יעקוב מלא ו', לכן הקדים יעקב למשכן את האות ו' משמו של אליהו לקראת השלמת העבודה בגאולה העתידה.

אות ו' החיות בשמו של עשו

במקום אחר ביארנו ענין אות ו' הנמצאת בשמו של עשו, על פי הידוע שאין הקליפה יכולה להתקיים בעולם בלי שיהיה לה ניצוץ קדוש המחיה אותה, כי אין שום דבר בעולם שיכול להתקיים בלי חיות מצד הקדושה, ככתוב (נחמיה ט-י): "ואתה מחיה את כולם", וכאשר מגיע הזמן שעלה ברצונו יתברך לבטל הקליפה, יוציא הקב"ה את הניצוץ הקדוש המחיה אותה, והקליפה תתבטל ביטול גמור כעפרא דארעא.

"הנה כתיב פדת חסר ו', וכתבו המפרשים לפי שלא היה גאולה שלימה במצרים, לכן פד"ת חסר ו'. ושמעתי בשם הרב הקדוש האבד"ק לאנצוט זללה"ה, דזהו כוונת הכתוב למחר יהיה האות הזה, דהפסוק בעצמו מתרץ למה פדת חסר אות ו', ועל זה אמר 'למחר', ויש מחר לאחר זמן בזמן המשיח, יהיה האות הזה, שהוא אות ו' של פד"ת, ויהיה פדו"ת מלא ו', עד כאן שמעתי ודברי פי חכם חן".

ויש להעיר כי פירוש זה כבר מובא בשל"ה הקדוש (פרשת בא תורה אור אות ד) בשם "שמעתי", והנה מעט מלשון קדשו:

"ודע כי גאולת מצרים אף שהיתה גאולה גדולה, מכל מקום אינה גאולה בהחלט עד לעתיד... והנה שמעתי מדורשי רשומות שאמרו רמז בזה הפסוק, ושמתי פדת בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה, כי הנה פדת כתיב חסר והיה ראוי להיות מלא... על כן אמר למחר יהיה האות הזה, כלומר יש מחר שהוא לאחר זמן, ורומז על גאולה אחרונה, אז יהיה מלא באות הזה, כך שמעתי".

מוסיף על כך השל"ה לבאר מה שכתוב (ויקרא כו-מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב", ופירש רש"י: "בחמשה מקומות נכתב [יעקוב] מלא ו' אליהו חסר, בחמשה מקומות יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון, שיבוא ויבשר גאולת בניו". לפי האמור הכוונה בזה שיעקב לקח משמו של אליהו ערבון את האות ו' החסרה ממלת "פדת", עד שיבוא ויבשר להם על הגאולה השלימה, שאז תחזור האות ו' בבחינת "פדות" מלא עכדה"ק.

אות ו' משמו של "עשו"

אלא שראוי להתבונן מהו ענין אות ו' החסרה במילת "פדת". זאת ועוד, מהי העבודה המוטלת עלינו כדי להחזיר האות ו' למילת "פדות", ונזכה על ידי זה לפדות מלאה בגאולה העתידה. ונראה לבאר הענין בזה, על פי מה שכתב ה"מגלה עמוקות" (פרשת תולדות ד"ה ויהי אך יצא) בשם ספר הפליאה, כי לעתיד לבוא יוציא אליהו אות

בפרשתנו פרשת וארא (שמות ח-יט): "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה". ופירש רש"י: "ושמתי פדות, שיבדיל בין עמי ובין עמך". וצריך ביאור מה ראה רש"י על ככה לפרש "פדות" שיבדיל הקב"ה בין ישראל למצרים, ולא פירוש כפשוטו שהוא לשון פדיון וגאולה מבין המצרים.

פתח דברינו יאיר עם דברי "בעל הטורים" שהביא את המסורה לכתוב בספר תורה כאן מילת "פדת" חסר ו', ואילו שתי פעמים "פדות" הכתובים בספר תהלים הם מלאים ו', ובלשון קדשו:

"פדת - ג' במסורה, דין חסר וב' מלאים, (תהלים קיא-ט) פדות שלח לעמו, (שם קל-ז) והרבה עמו פדות, כי זה לא היה פדות שלם [לישראל] אלא מפני הערוב [שלא יבוא עליהם], אבל כשיצאו ממצרים היה שלם, וזהו פדות שלח לעמו [בגאולת מצרים], ולעתיד גם כן הרבה עמו פדות ויהיה גאולה שלימה".

וכעין זה כתב רבינו בחיי בשינוי קצת, כי הרמז במילת "פדת" שהיא חסר ו', הוא על גאולת מצרים שלא היתה גאולה שלימה: "ותמצא מלת פדת חסר וא"ו, מפני שגאולת מצרים גאולה שאחריה שיעבוד, אבל גאולה העתידה אין שיעבוד אחריה כי אם תשועת עולמים, ועל כן תמצא בגאולה העתידה פדות מלא בוא"ו, הוא שכתוב (תהלים קיא-ט) פדות שלח לעמו".

בגאולה העתידה תחזור אות ו' במלת "פדות"

ב"אמרי יוסף" מביא על זה רמז נחמד בשם הרה"ק רבי אריה לייביש מלאנצהוט בעל "חומת אריאל", כי מה שמסיים הכתוב: "למחר יהיה האות הזה", הכוונה בזה על האות ו' החסרה כאן במילת "פדת" כי הגאולה לא היתה שלימה, ועל כך אמר: "למחר יהיה האות הזה" - יש מחר לאחר זמן, בגאולה העתידה ישלים הקב"ה את האות ו' החסרה, ויפדה אותנו "פדות" מלאה מן הגלות, ובלשון קדשו:

**רבינו בחיי: "ושמתי פדת" - "פדת" חסר וא"ו,
מפני שגאולת מצרים לא היתה שלימה כי יש שיעבוד אחריה**

**של"ה הקדוש: "למחר יהיה האות הזה",
בגאולה העתידה נזכה שתחזור האות ו' ותהיה "פדות" מלא**

**חידושי הרי"ם: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" -
שלא יוכלו לסבול טומאת מצרים וזהו שורש הגאולה**

**זוהר הקדוש: בני ישראל סבלו במצרים משום שאכלו מלחמם,
ועל ידי זה נתקרבו ושקעו במ"ט שערי טומאה**

לא יטעמון נהמא דמצראי, לא אשתבכו בגלותא ולא יעיקון לון מצראי. אמר ליה רבי יצחק, והא גזרא אתגזר, אמר ליה כלא איהו כדקא יאות, דהא לא אתגזר במצרים דווקא, דהא לא כתיב (בראשית טו-יג) כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים, אלא בארץ לא להם, ואפילו בארעא אחרא".

ובתרגום ללשון הקודש:

"ואלה שמות בני ישראל. רבי חייא פתח, (משלי כג-ו) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו, אל תלחם את לחם רע עין, משום שהלחם או הנאה של אותו בן אדם שהוא רע עין, אין הוא כדאי לאכול ולהנות ממנו, כי אם כשירדו ישראל למצרים לא היו טועמים מלחמם של המצרים, לא היו נשארים בגלות ולא היו מעיקים להם המצרים. אמר לו רבי יצחק, והלא גזירה נגזרה [שיהיו ישראל בגלות], אמר לו [רבי חייא] הכל הוא כראוי, שהרי לא נגזר עליהם להיות דוקא במצרים, שהרי לא כתוב (בראשית טו-יג) כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים, אלא בארץ לא להם, ואפילו בארץ אחרת".

ובהשקפה ראשונה יפלא מאד להבין, שנשארו ישראל בגלות מצרים רק משום שאכלו את לחמם. אך לפי האמור הביאור בזה על פי מה שמצינו בגמרא (שבת יז:), שגזרו חכמינו ז"ל שלא לאכול מפתם וינים של עובדי כוכבים, שמא יבואו להתחבר עמהם ולשאת את בנותיהם, כמו כן מה שנהנו ישראל מלחמם של המצרים, גרם להם להתחבר ולהתקרב וללמוד ממעשיהם, כפי שאנו רואים למעשה שנתמלאו כל בתי תיאטראות מהם, ועל ידי התקרבות זו היה בכוחם של המצרים לשלוט על ישראל.

ומה שאומר הזוהר שהפגם היה משום שאכלו מלחמם של המצרים שהיו בבחינת רע עין, משמע שאם לא היו צרי עין היו רשאים לאכול את לחמם, הכוונה בזה על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת אחרי סג:), כי צד הקדושה

לכן כאשר ראה הקב"ה כי בני ישראל מתחילים לסבול את המצרים, ויש בזה סכנה גדולה שלא יתערבו בהם וילמדו ממעשיהם, אמר: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" - "אם אתם כבר יכולים לסבול את המצרים, המצב הוא לא טוב, ואני מוכרח לגאול אתכם מיד". [בלשון אשכנז: "אויב עטף קאנט שוין סובל זיין די מצריים, טויג שוין נישט, מוז איך אייך שוין אויסלייזען"].

שורש הגלות ההתחברות עם הגוים

נמצינו למדים מזה יסוד גדול, כי שורש הגלות נעוץ בכך, שבני ישראל סובלים את חוקות הגוים המנוגדות לחוקי התורה, לכן כאשר עלה ברצונו יתברך שמו להוציא את ישראל מגלות מצרים, פתח ואמר: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" - שלא תוכלו עוד לסבול יותר את המצרים, וכדברי ה"שפת אמת" הנ"ל: "ומזה בא הגאולה אחר כך".

ונראה להביא ראיה לכך ממקרא שכתוב (שמות א-ז): "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם". ודרשו על כך במדרש (ילקוט שמעוני שם): "ותמלא הארץ אותם. אמר רבי יוחנן מלאו את מצרים. דבר אחר שנתמלאו בתי טרטיאות ובתי קרקסיות מהם, מיד גזרו עליהם [המצרים] שיפרשו מהן". הרי לנו דברים ברורים כי רק אחרי שמלאו את בתי תיאטראות במצרים גזרו עליהם שעבוד.

בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מאמר נורא בזוהר הקדוש (פרשת שמות ג.), כי מה שגלו ישראל למצרים הוא משום שנהנו מלחמם של המצרים:

"ואלה שמות בני ישראל. רבי חייא פתח, (משלי כג-ו) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו, אל תלחם את לחם רע עין, בגין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי רע עין, לאו איהו כדאי למיכל ולאתהני מניה, דאי כד נחתו ישראל למצרים

והנה מבואר בזוהר הקדוש (ויחי רמא:): "סימנא דחיי לא שרייא אלא באות אמת, ומאי איהו אות אמת דא את ו' בגין דביה שריין חייין". פירושו: "סימן של חיים אינו שורה אלא באות אמת, ומי היא אות אמת זו אות ו' משום שבה שורה חיים". נמצינו למדים מזה כי אות ו' היא אות אמת שבה שורה חיים.

הנה כי כן זהו ביאור ענין אות ו' שהיא בשמו של "עשו", כי השקר של קליפת עשו אינו יכול להתקיים בלי שיהיה בו אות ו' המחיה אותו. אולם לעתיד לבוא כאשר יגיע קץ הימים שתבטל קליפת עשו מן העולם, יוציא אליהו הנביא אות ו' משמו של עשו, וישאר משמו רק אותיות "עש", שרומז על ביטול חיותו בבחינת: "כבגד יבלו עש יאכלם".

על פי האמור יומתק להבין הטעם שעתיד אליהו להחזיר אות ו' ליעקב ויקרא "יעקוב" מלא ו', שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב (מיכה ז-כ): "תתן אמת ליעקב", מבואר מזה כי יעקב אבינו הוא בבחינת אות ו' שהיא אות אמת, באופן שהאות ו' בשמו של "עשו" היא ניצוץ קדוש מיעקב אשר מדתו אמת המחיה את עשו, לכן כאשר יגיע הזמן להוציא בלע הקדושה מפיו, יוציא אליהו אות ו' משמו של "עשו" ויחזירנה לבעליה האמיתיים, הלא הוא יעקב אבינו אשר מדתו אמת ואז יקרא "יעקוב" מלא ו'.

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים"

חשבתי דרכי לבאר העבודה המוטלת עלינו להוציא את האות ו' משמו של עשו, על פי מה שהביא ה"שפת אמת" (שנת תרל"א ד"ה והוצאתי) דבר נפלא בשם זקינו הגה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע לפרש מאמר הקב"ה בפרשתנו (שמות ו-ו): "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים - שמעתי מאדוני אבי זקני מורי ורבי זצלה"ה פירוש סבלות, שלא יוכלו לסבול על כל פנים טומאת מצרים, ומזה בא הגאולה אחר כך".

מוסיף על כך ה"שפת אמת" בלשון קדשו: "והוא עצה היעוצה לכל איש מישראל, על ידי שמרגיל עצמו להיות שונא הרע בתכלית השנאה, כענין שאמרו ז"ל (ברכות ה.). ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, וזה התחלת הגאולה".

ויש להעיר כי ב"שיח שרפי קודש" (חלק ג אות תפא) מביא כעין פירוש זה בשם הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע בנוסח מיוחד, כי בתחילת גלות מצרים היה קשה לישראל מאד, כי לא יכלו לסבול את טומאת מצרים, אך לאט לאט התרגלו לצרות כי הרגל נעשה טבע והתחילו לסבול את המצרים.

שעמדו כסלע איתן בד' דברים אלו כדי שלא ישקעו לגמרי בנ' שערי טומאה, הוציא אותם הקב"ה לגמרי מגלות מצרים על ידי שהכניס בהם שנאה שלא יוכלו עוד לסבול טומאת מצרים.

יומתק לצרף בזה רמז נפלא שאמר כ"ק מרן רבי יהושע מבעלזא זי"ע על הפסוק בשירת הים (שמות טו-ט): "אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל". כי פרעה הרשע הבין שישראל נגאלו ממצרים בזכות שלא שינו את שמם, לשונם ולבושם, לכן חשב את מחשבתו הרעה להכשילם בדברים אלו. וזהו רמז הכתוב: "אמר אויב ארדוף אשיג", ומפרש איך ישיגם, "אחלק שלל" - של"ל נוטריקון ש"ם ל'שון ל'בוש, שיכשילם בג' דברים אלה שיתנהגו בהם כדרכי המצרים ועל ידי זה ישיגם עכדה"ק.

ולפי האמור הביאור בזה, שחשב פרעה להכשילם בשם לשון ולבוש כדי להפילם בשער הנ' של הטומאה שאז לא תהיה להם ח"ו תקומה, אבל כלל ישראל עמדו כסלע איתן שלא לשנות מדרכי אבותיהם בשם לשון ולבוש, ובזכות זה הוציאם הקב"ה מטומאת מצרים גם בשאר הדברים שלא נתבדלו מהם בבחינת: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים".

החיות של עשו מאות ו' החיבור של ישראל

בדרך זו במסילה נעלה לבאר שורש החיות של עשו וזרעו מהאבות ו' הנמצאת בשמו, עד שיבוא אליהו הנביא ויוציא ממנו את האות ו' וישאר עש יבש בלי שום חיות, על פי הידוע בחכמת הדקדוק כי האות ו' בראש התיבה, משמשת בדרך כלל כאות החיבור לחבר בין שני דברים, כמו שמצינו בפסוק הראשון בתורה (בראשית א-א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" - ו' של "ואת הארץ" היא ו' החיבור, המחבר את השמים ואת הארץ שהקב"ה ברא את שניהם.

נמצא לפי זה כי כאשר איש ישראל מקיים המצוה של (ויקרא יט-יח): "ואהבת לרעך כמוך", שמתחבר באהבה ורעות עם אחיו בני ישראל, הרי הוא מתקן את האות ו' החיבור בהיותו מתחבר עם הקדושה, אך לעומת זה כאשר הוא מתחבר עם רשעי הגוים שונאי התורה, כי אז הוא פוגם באות ו' החיבור על ידי שמתחבר עם מי שאינו ראוי להתחבר.

הנה כי כן יאירו עינינו להבין ולהשכיל, כי שורש החיות של האות ו' הנמצאת בשמו של עשו, נובע מההתחברות של ישראל עם זרעו של עשו שגורמת פגם באות ו' החיבור, ומפגם זה מקבל עשו את חיותו מאות ו' זו שנפגמה, ומזה

"וידו אוחזת בעקב עשו" - להוציא את האות ו' בסוף שמו של עשו, שממנה הוא מקבל את חיותו מהקדושה

עשו מקבל חיות מהאבות ו' החיבור על ידי הפגם באות ו', מצד התחברות ישראל עם תרבות הגוים ומנהגיהם

לעתיד לבוא יוציא אליהו הנביא את האות ו' משמו של עשו, ויחזירנה אל יעקב שיהיה שמו יעקוב מלא ו'

רבי פנחס מקוריץ: ישראל נזהרו שלא לשנות שם לשון ולבוש, כי זה גורם שיפול האדם בנ' שערי טומאה

לאו" - שלא תתבדלו ממנהגיהם אפילו בדברים המותרים, "הרי אתם של נבוכדנצר וחביריו", כי בסופו של דבר תיפלו ברשתם לעשות ח"ו כמעשיהם הרעים.

מעתה ירווח לנו להבין מה שפירש רש"י: "ושמתי פדות, שיבדיל בין עמי ובין עמך". רמז לנו רש"י בכך כי שורש הפדות והגאולה מגלות מצרים הוא, מה שהבדיל הקב"ה בין ישראל למצרים הבדלה גופנית ורוחנית, בבחינת: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" - שלא יסבלו את דרכי המצרים, ועצם ההבדלה הוא חלק בלתי נפרד מהפדות והגאולה.

"אחלק שלל" - ש"ם ל'שון ל'בוש

אלא שכאן הבן שואל ממה שמצינו במדרש רבה (שיר השירים ד-כה): "בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שינו את שמם, ולא שינו את לשונם, ולא אמרו לשון הרע, ולא נמצא בהן אחד פרוץ בערוה". הרי מבואר שנגאלו ממצרים בזכות שלא נתחברו עם המצרים, הנה כי כן איך זה מתאים עם כל האמור, שסיבת גלות מצרים היתה משום שנתחברו עמהם, עד שהיה צורך שיוציא הקב"ה אותם "מתחת סבלות מצרים" - שלא יסבלו עוד טומאת מצרים.

אולם כאשר נתבונן נראה שאין בזה שום סתירה, כי הן אמת שמצד אחד נתחברו עמהם לאכול את לחמם ולמלא כל בתי תיאטראות עד כדי כך ששקעו במ"ט שערי טומאה, אך עם כל זאת לא שינו את שמם, לשונם ולבושם, כי השיגו שאם יעשו כן ישקעו גם בשער הנ' של הטומאה ולא תהיה להם שום תקומה.

כמו שהביא ב"אמרי פנחס" (פרשתנו ד"ה וארד להצילו) בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, וכן כתב ב"שיח שרפי קודש" (אות רג) בשם הרה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זי"ע בעל "צמח צדק", כי שינוי שם לשון ולבוש מביא את האדם לשקוע בשער הנ' של הטומאה. לכן בזכות

הוא בבחינת עין טובה ככתוב (משלי כב-ט): "טוב עין הוא יבורך", אל תקרי יבורך אלא יברך, אבל צד הטומאה הוא בבחינת רע עין, כמו שמצינו אצל בלעם הרשע שגרם נזק בכל מקום שנתן שם עיניו, נמצא כי מה שהיו המצרים בבחינת רע עין הוא רק סימן שהם מצד הטומאה, ועל ידי שנתחברו ישראל עמהם לאכול מלחמם יכלו לשלוט עליהם בגלות מצרים.

הקב"ה השריש במצרים שנאה לישראל לטובתם

ומה נפלאים הם דברי ה"שפת אמת" שהביא בשם הזוהר הקדוש (שמות טו), שהקב"ה השריש במצרים שנאה לישראל כדי להציל את ישראל שלא יתערבו עמהם, והנה הם דבריו הקדושים (שנת תרל"ד ד"ה וכאשר): "איתא בזוהר הקדוש כי גלות מצרים ועבודה הקשה היה לטובה, כדי שלא יתערבו בני ישראל באומות עיין שם. וכן כתיב (תהלים קה-כה) הפך לבם לשנוא עמו, שנותנים על זה שבח והודיה שנעשו שונאים לבני ישראל".

מוסיף על כך ה"שפת אמת" לפרש דקדוק הלשון: "הפך לבם לשנוא עמו", כי המצרים מצד עצמם לא רצו לשנוא את ישראל, כמבואר בגמרא (סוטה יא:): על הפסוק (שמות א-ג): "ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך - בפה רך", הרי שעבדו מתחילה עם ישראל בפה רך, כי רצו למשכם בדרכי נועם כדי שיתקלקלו, אלא שהקב"ה הפך את לבם לשנוא את ישראל לטובתם כדי שלא יתחברו עמהם.

יומתק להבין בזה מקרא שכתוב (ויקרא כ-כו): "והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי". ופירש רש"י: "אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו הרי אתם של נבוכדנצר וחביריו". הביאור בזה, כי תכלית ההבדלה מן העמים היא שלא להתקלקל מהם, ולכן "אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי", שתצליחו ללכת בדרכי ה' ובתורתו, "ואם

נשכיל להבין כי רק על ידי התבדלות מהגוים ומחוקותיהם נצליח להוציא ממנו את האות ו'.

על פי האמור נשכיל להבין הטעם שלקח יעקב משמו של אליהו את האות ו' כמשכון, כדי שיבוא ויוציא את האות ו' משמו של עשו, כי תפקידו של אליהו הנביא הוא להכין את ישראל לקראת הגאולה העתידה, על ידי שירבה את השלום והאחדות בישראל וירחיק אותם מחוקות הגוים, כמו שכתוב (מלאכי ג-כג): "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם".

וזהו ששנינו במשנה (עדות פ"ח מ"ז): "אמר רבי יהושע, מקובל אני מרבן יוחנן בן זכאי, ששמע מרבו ורבו מרבו, הלכה למשה מסיני, שאין אליהו בא לטמא ולטהר, לרחק ולקרב, אלא לרחק המקורבים בזרוע ולקרב המרוחקים בזרוע". והרמז בזה שירחק את הגוים המקורבים בכח הזרוע לקלקל את ישראל בחוקותיהם ובמנהגייהם, ויקרב את המרוחקים להשכין שלום בין איש לרעהו בבחינת: "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם".

והנה על ידי התחברות זו בישראל בין אדם לחבירו והתבדלותם מן הגוים, יתקן אליהו את הפגם שהיה באות ו' החיבור שגרם לתת חיות לעשו וזרעו, ועל ידי תיקון זה יוציא אותה משמו של עשו ויחזירה לקדושה ליעקב שיהיה שמו יעקוב"ב מלא ו', ובכך תתקיים תשוקתו של יעקב בעת צאתו לאויר העולם: "וידו אוחזת בעקב עשו", שפשט את ידו הקדושה לאחוז בסוף שמו של עשו - להוציא ממנו את האות ו', כדי להחזירה אל הקדושה יעקוב"ב מלא ו'.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

רחש לבי דבר טוב ליישב בזה מקרא שכתוב בתחילת פרשת שמות (שמות א-א): "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו". וצריך ביאור מה שהתחיל הכתוב "ואלה" עם ו' החיבור, ולא כתוב "אלה שמות בני ישראל". הרגיש בכך הרבינו בחיי: "הספר הזה היה ראוי שיתחיל 'אלה שמות' בלא וא"ו כספר 'אלה הדברים', אבל בא אות הוא"ו לחיבור ענין, כי הענין מחובר למעלה בסדר ויגש אליו, ששם הזכיר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו".

אך לפי האמור יש לבאר הענין בזה, על פי מה שאמר כ"ק אדמו"ר מרן רבי יהושע מבעלזא

ז"ע לפרש פסוק זה: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו". ויש לדקדק שהרי בפרשת ויגש כתוב גם כן (בראשית מ-ח): "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה". ודקדק על לשון הכתוב: "הבאים מצרימה", שהרי כאן מדובר אחרי שכבר באו למצרים, וכבר עמדו על כך חכמינו ז"ל במדרש (שמו"ר א-ד): "הבאים מצרימה, וכי היום באו והלא ימים רבים באו".

וביאר בדברי קדשו, שהתורה מלמדת אותנו בזה לקח נשגב, כי דרך העולם היא שמקום מולדתו ומגוריו מוצא חן בעיני האדם, כמאמר הגמרא (סוטה מו): "חן מקום על יושביו". ויש בזה סכנה גדולה לישראל ביושבם בגלות בין הגוים, שלא יתחילו להרגיש בנוח בין הגוים בבחינת: "חן מקום על יושביו", כי אז יכולים לבוא להיות ח"ו בבחינת (תהלים קו-לה): "ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם".

הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב", כי כאשר ראה יעקב ברוח קדשו שנגזר על ישראל להיות שנים רבות בגלות מצרים ערות הארץ, נתיירא שמא ח"ו יתקיים בהם: "חן המקום על יושביו", לכן התפלל עליהם והשריש בהם את האמונה שלא ימצא המקום חן בעיניהם, אלא תמיד יהיו בבחינת "הבאים" כאילו באו עכשיו, אשר אז קשה מאד להתרגל למנהגי המקום, וישתוקקו לצאת ממצרים ולחזור למקור מחצבתם בארץ ישראל.

בדרך זו פירש את דברי הנביא בהפטרה לפרשת שמות (ישעיה כז-ו): "הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל". כלומר יעקב אבינו השריש בלב ישראל שיהיו תמיד בגלות בבחינת "הבאים" כאילו באו עכשיו, ובזכות זה "יציץ ופרח ישראל" יציצו ויפרחו ויעלו מעלה מעלה להיות במדרגת ישראל, בלי חשש שיתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם עכדה"ק.

יעקב אבינו הכין את התיקון של ו' החיבור

נמצינו למדים כי בפסוק זה: "ואלה שמות" רמוזו הלקח הנשגב שלימד יעקב את בני ישראל להיות בבחינת "הבאים מצרימה", שלא ימצא המקום חן בעיניהם כדי שלא יתחברו עם המצרים, והועילה עבודתו שלא ישנו את שמם לשונם ולבושם ולא ישקעו בני שערי טומאה, ובזכות זה הוציאים הקב"ה מתחת "סבלות מצרים", שלא יסבלו כלל את טומאת מצרים.

הנה כי כן מטעם זה הוסיף הכתוב את ו' בתחילת הכתוב: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", כדי לרמז שיעקב אבינו נתכוון לתקן בכך את הפגם באות ו' החיבור, שלא יתחברו עם המצרים אלא יתבדלו מהם, וכל זה בכח הלקח של יעקב אבינו להיות בבחינת "הבאים מצרימה" - נטע זר שלא שייך לתרבות המצרים. ויש לומר כי מטעם זה פירש רש"י (שמות א-ז): "שהיו יולדות ששה בכרס אחד". כי נמשכה עליהם קדושה מאות ו' החיבור של יעקב, שלא יתחברו לגמרי עם המצרים כי אם עם ישראל.

וימתק לצרף בזה מה שכתב מרן ה"חתם סופר" בצוואתו [נדפס בספר צוואת משה] בלשון קדשו: "היזהרו משינוי שם ולשון ומלבוש, וסימן ויבוא יעקב של"ם ראשי תיבות ש"ם ל'שון מ'לבוש". וכוונתו על מקרא שכתוב אחרי שנפגש יעקב עם עשו (בראשית לג-יח): "ויבוא יעקב שלם עיר שכם". ופירש רש"י: "שלם בגופו, שנתרפא מצלעתו, שלם בממונו, שלא חסר כלום מכל אותו דורו, שלם בתורתו, שלא שכח תלמודו בבית לבן".

לפי האמור יש לומר כי ענין זה מתקשר עם השתוקקותו של יעקב אבינו, לתקן ולהוציא את האות ו' החיבור שנפלה בשמו של עשו על ידי שנתרחק מתרבות הגוים, הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "ויבוא יעקב שלם" - שלם בגופו בממונו ובתורתו, שלא ניזוק מעשו שרדף אחריו להרגו, וכל זה משום שהיה נזהר להיות של"ם שלם לשנות ש"ם ל'שון מ'לבוש.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מה שכתוב: "ושמתי פדת בין עמי ובין עמך", כלומר שורש הגאולה הוא על ידי שהבדיל הקב"ה בין ישראל למצרים בבחינת: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", ועל כך נמסרה במסורה לכתוב בספר תורה מילת "פדת" חסר ו', לרמז כי בגאולת מצרים עדיין לא נשלמה לגמרי התיקון של ו' החיבור, שהרי עדיין ישנן עוד גלויות אשר בעונותינו הרבים יש בהם התחברות בין ישראל לעמים.

אולם הכתוב מוסיף להבטיח: "למחר יהיה האות הזה" - לקראת הגאולה העתידה יושלם התיקון של האות ו' החיבור, שלא יהיה שום חיבור בין ישראל לעמים, כי יתחברו רק ביניהם באהבה ואחזה ושלום ורעות, ועל ידי זה יזכו לפדות מלאה ו' כמו שכתוב: "פדות שלח לעמו", "והרבה עמו פדות" במהרה בימינו אמן.

לרפואה שלימה של הגאון רבי שלום חיים בן עליזה שליט"א נדבת דר. רפאל ולימור מהדב הי"ו

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com